

МЕХАНИЗМИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ЦЕНАТА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА ЕНЕРГИЯ ПРОИЗВЕДЕНА ОТ ВЕИ В БЪЛГАРИЯ

Адв. Адриана Начева - съдружник

Основна цел поставена от Европейският съвет пред Европейската общност в областта на енергетиката за периода до 2020 год., е увеличаване дела на възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) до 20 % в крайното енергийно потребление. Целта за България, предложена от Европейската комисия за периода до 2020 година е 16% от общото крайно потребление на енергията в страната да бъде произведена от ВЕИ. По официални данни на Евростат енергията от ВЕИ произведена за 2005 год. в България възлиза на 9,4 % от общото крайно потребление. Т.е. в предстоящите 11 години България следва да увеличи потреблението и съответно производството на електрическа енергия от ВЕИ („чиста енергия“) с 6,6%. Възможностите за постигане на така определената национална цел са благоприятни поради природния потенциал, с който България разполага. Очаква се положителен тласък за развитие в областта да дадат и мерките за насърчаване, заложи в Проекта за енергийна стратегия, изготвен от Министерство на икономиката и енергетиката. В стратегията е отчетен съществуващия природен потенциал, като са заложи преспективи за производство на „чиста енергия“. Акцентира се в насърчаване производството на електрическа енергия от биомаса, малки ВЕЦ (под 10 MW) и вятър. Безспорен е факта, че основният механизъм за насърчаване на което и да е производство, включително и производството на „чистата енергия“ е цената, която инвеститорите биха могли да получат при продажбата ѝ. Преценката за рентабилността на подобни инвестиционни намерения (изграждане на вятърни паркове, водноелектрически централи и др.ВЕИ), неизбежно включва преценка за възвращаемостта на вложения капитал и съответно за размера на цената, на която произведената „чиста енергия“ се продава. Тази цена формира и стратегията на кредитиращите институции при финансиране на инвеститори в областта. В момента в Европа се наблюдават два основни механизма за насърчаване: механизъм feed-in (фиксирана тарифа - стойност) и механизъм на зелените сертификати.

Споменатите механизми не са приложими и не действат към настоящия момент в България. Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата (ЗВАЕИБ), обнародван в бр.49 от 2007 год. на Държавен вестник предвижда въвеждането на системата на търгуемите зелени сертификати, но конкретната нормативна база, регулираща този пазарен механизъм все още не е създадена.

Към днешна дата в България работи механизъм за регулиране на цените на електрическата енергия, включително и произведената от ВЕИ. Органа, който упражнява регулаторните функции е Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР). Чистата енергия произведена от възобновяеми и алтернативни енергийни източници и водноелектрически централи с инсталирана мощност до 10 MW се продава по преференциални цени, като на основание чл.159, ал.2 от Закона за енергетиката, обществения доставчик, съответно крайните снабдители са задължени да изкупуват електрическата енергия произведена по този начин. Съгласно ЗВАЕИБ преференциалните цени се определя в размер на 80 на сто от средната продажна цена за предходната календарна година на обществените или крайните снабдители и добавка, определена от ДКЕВР. При определяне на преференциалните цени и добавката към тях ценовия регулатор се ръководи от нормите на Закона за енергетиката, ЗВАЕИБ и Наредбата за регулиране на цените на електрическа енергия (Наредбата), обнародвана в бр.62 от 2007 год. на Държавен вестник. Критериите, които ДКЕВР използва при определяне цената на „чистата енергия“ са регламентирани в нормативната база и са: вида на първичния енергиен източник, от който се произвежда „чистата енергия“ (чл.21, ал.2 от ЗВАЕИБ), вида на технология, която се използва за производството ѝ

(чл.19а, ал.1 и ал.4 от Наредбата), и един по-специфичен критерий, приложим само при определяне на цената на чистата енергия произведена от вятърните генератори, а именно: наличен ресурс на първичния енергиен източник при пълни ефективни годишни часове на работа на ветровите генератори (чл.19а, ал.3 от Наредбата). Към днешна дата в сила е Решение № Ц-015 от 31.03.2008 год. на ДКЕВР, в което са определени цените за продажба на електрическа енергия произведена от водноелектрически централи до 10 MW, вятърни генератори, фотоволтаични модули и при директно изгаряне на биомаса. Съгласно ЗВАЕИБ и Наредбата, ДКЕВР следва ежегодно до 31 март да определя и/или изменя преференциалните цени, на които се извършва продажбата на „чистата енергия” на обществения доставчик, съответно крайните снабдители. При определяне на новата цена, ценовия регулатор следва да се съобразява с текста на чл.21, ал.3 от ЗВАЕИБ, съгласно който новата стойност на добавката не може да бъде по-малка от 95 на сто от стойността на същата за предходната година. Практиката показва, че регулаторния орган, при определяне на цените се ръководи основно от критериите: вид на първичния енергиен източник и специфичния критерии, въведен за определяне цената на чиста енергия от вятърни генератори - наличен ветрови потенциал при пълни ефективни годишни часове. Критерия за определяне на цената, заложен в чл.19а, ал.4 от Наредбата „вид технология” се прилага изключително рядко. Вероятно причините за това са свързани с факта, че доказването на различния вид технология изисква ангажиране на допълнителен ресурс, който да обоснове и приеме различията, което от своя страна налага разширяване на компетенциите и засилване професионалния потенциал на ДКЕВР.

Предвид ангажимента на България пред Европейската общност да увеличи потреблението и производството на „чиста енергия” с 6,6% в предстоящите 11 години, законодателят следва да въведе допълнителни ценови механизми, които да стимулират инвестициите в сферата на изграждане на енергийни обекти използващи ВЕИ.